

OULUN TYPPIPUISTON LUONTO- JA MAISEMASELVITYS

30.12.2020

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO	1
YLEISKUVAUS	2
ARVIOINTIMENETELMÄT	3
KASVILLISUUS.....	3
ELÄIMISTÖ.....	7
LINNUSTO.....	7
MAAPERÄ.....	9
MAISEMA.....	10
MAISEMAN VIIMEAIKAINEN KEHITTYMINEN	10
MAISEMARAKENNE JA MAISEMAKUVA	12
MAASTONMUODOT.....	14
VIHERALUEET	15
LIIKENNEALUEIDEN MAISEMA	17
YHTEENVETO JA SUOSITUKSET	20
LUONTO	20
MAISEMA.....	20

JOHDANTO

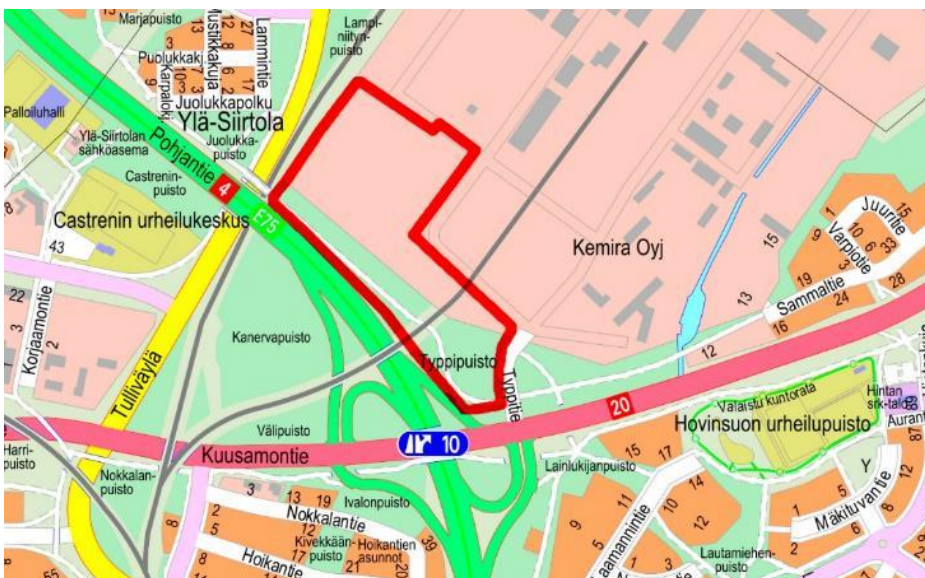
Maisemaselvitys on tehty Oulun kaupungin Typpipuiston asemakaavoituksen taustaselvitykseksi. Selvityksen on laatinut Maisema-arkkitehtitoimisto Väyrysestä Marko Väyrynen, Natans Oy:stä Lasse Kalleinen ja Kosteikkomaailmasta Juha Siekkinen. Lähtötiedot pohjautuvat Maanmittauslaitoksen, Kansalliskirjaston ja Oulun kaupungin aineistoon.

YLEISKUVAUS

Selvitysalue sijaitsee noin kahden kilometrin etäisyydellä Oulun keskustasta koilliseen, Pohjantien (valtatie 4) ja Kuusamontien (valtatie 20) risteysalueella, Laanilan kaupunginosassa. Selvitysalue rajoittuu pohjoisessa Kemiran teollisuusalueeseen, kaakossa Kuusamontiehen ja lounaassa Pohjantiehen. Aluetta on hoidettu metsätalousalueena ja suojaviheralueena. Alueella ei sijaitse inventoituja maisemallisesti tai kulttuurihistoriallisesti arvokkaita kohteita (kuva 1).

Kuva 1. Selvitysalueen sijainti ilmakuvassa. Selvitysalueen rajausta on osoitettu punaisella värillä.

Kuva 2. Selvitysalueen sijainti opaskartassa.

ARVIOINTIMENETELMÄT

Typpiuiston luontoselvityksen kohteita olivat luontotyytit, huomionarvoiset lajit ja luontodirektiivin lajit. Alue on osittain tehdasalueella aidan takana. Aidan ulkopuolinen osa inventointiin maastossa 6.8.2020 ja tehtaanpuoleinen osa 12.8.2020. Selvitysalueen linnusto on kartoitettu kahden laskentakerran perusteella v. 2020.

Maisemaselvitys laadittiin olemassa olevien selvitysten, maanmittauslaitoksen ja kaupungin lähtötietoihin ja karttamateriaaliin pohjautuen. Lisäksi tehtiin kolme maastokäyntiä 13.05.2020, 7.10.2020 ja 16.10.2020 (ilmakuvat) joiden yhteydessä otettiin maisemaosion valokuvat.

KASVILLISUUS

Typpiuiston luontoselvityksen kohteita olivat luontotyytit, huomionarvoiset lajit ja luontodirektiivin lajit. Alue on osittain tehdasalueella aidan takana. Aidan ulkopuolinen osa inventointiin maastossa 6.8.2020 ja tehtaanpuoleinen osa 12.8.2020. Turvallisuusasioiden vuoksi mukana oli 12.8. Niina Virtanen. Aluerajaus ja tulokset on esitetty oheisella kartalla (kuva 3). Uhanalaisia luontotyypejä ei alueella ole.

Kuva 3. Aluerajaus ja metsikkökuviointi. Luontotyytit kulttuurivaikutteisia muuntumia, etupäässä ruohoisia metsiä. Metsät käsitelty pääpuulajin mukaan - paitsi lehtomainen alue.

Aiemmat tiedot tarkistettiin Laji.fi tietokannasta, joka sisältää mm. Oulun kasvit -projektin tallentamat tiedot vuodelta 2001. Tuolloin tehdasalueelta havaittiin mm. perämerenketomaruna (*Artemisia campestris subsp. bottnica*). Silloinen havaintopaikka ei ole selvitysalueella, mutta lajia etsittiin täältäkin vanhan, käytöstä poistetun radan tienoilta. Radalta havaittiin Oulun nimikkolaji,

hietalituruoho (*Arabidopsis arenosa*). Alueelta havaittiin istutettu siperianlehtikuusimetsikkö. Alue on ollut rakennettuna pitkään. Typpi Oy:n tehtaan rakennustyöt käynnistyivät Laanilan vanhan virkatalon paikalle vuodenvaihteessa 1950–51. Olisivatko alueella havaitut lehtikuuset jo virkatalon ajalta? Vai sisältyvätkö ne Alvar Aallon suunnitelmaan? Muuallakin julkaistuissa valokuvissa tehdasalueella näkyy lehtikuusia.

GTK:n Maaperäkartan mukaan selvitysalue on hiekkamoreenia aivan pohjoisreunan karkeaa hietaa lukuun ottamatta. Alueen luonnollinen luontotyyppi olisi suurimmaksi osaksi kuivahko kangas, jossa tyyppikasvit olisivat mänty ja puolukka. Varvut ovat kuitenkin alueen metsiköistä vähissä. Metsät ovat yleisesti ottaen kulttuurivaikutteisia ruohoisia metsiä. Metsiköt kuvioitiin lähinnä pääpuulajin mukaan. Puuston ikä on keskimäärin noin 60–75 vuotiasta (Paikkatietoikkuna). Ruohoista metsä- ja nurmilauhaa (*Deschampsia flexuosa* ja *D. cespitosa*) on lähes kaikkialla, samoin oravanmarjaa (*Maianthemum bifolium*) ja metsätähteä (*Trientalis europaea*). Kuten rehevöityneissä kaupunkimetsissä yleensäkin, pihlajaa on erityisen runsaasti. Maan ravinteisuus lienee tullut ilmasta. Havupuitten jäkälät lähes puuttuvat – luppoja (*Bryoria* sp.) ei havaittu lainkaan, ja sormipaisukarpeet (*Hypogymnia physodes*) vaikuttivat heikkokuntoisilta.

Männiköissä (kuviot 1, 2, 7) on vähän puolukkaa ja muita varpuja. Metsälauhaa ja pihlajaa on runsaasti. Kosteimmissa paikoissa on metsäalvejuurta (*Dryopteris carthusiana*). Alueen ainoa kuusikko (kuvio 3, kuva 3.2) taas on sen verran varjoisa, että mustikan sijaan on pelkästään metsäsammalia.

Kuva 3.1 Ruohoista kangasmetsää. Varpua vähän, metsälauhaa ja pihlajaa runsaasti. Valoisa mäntymetsäkin on hämärä. Kuvio 2.

Pohjantien puoleinen sekametsä on muita nuorempi (kuvio 4). Mäntyjen joukossa on melko runsaasti haapaa, hieskoivuja ja raitaa. Puusto peittää laajan kivikon, jonka alkuperä ei ole tiedossa. Lohkareet eivät ole terävsärmäisiä vaan pyöreäkulmaisia. Ehkä ne ovat alkuperäistä moreenia, joka on kasattu syrjään tehtaan rakennustöissä. Puusto on sen verran tiheää, että lohkaraita peittää paikoin paksu sammal eikä jäkälät (kuva 4.) Lohkareinko on myös aidan sisäpuolella. Sekametsän vieressä, alueen pohjoisnurkassa on järeäpuustoista rauduskoivua ja nuorempaa hieskoivikkoa (kuvio 5, kuva 3). Rauduskoivut lienee istutettu.

Koillissivu, mäen alla, on alueen kosteinta ja tiheintä (kuvio 6). Puulajisto on erikoinen. Korkein puusto on mäntyä, mutta aluskasvillisuus on lehtoista. Joukossa on, harmaaleppää, tuomea punaherukkaa ja aivan erityisen runsaasti pihlajaa. Kenttäkerroksessa on runsaasti mm. puna-ailakkia (*Silene dioica*), nuokkotalvikkia (*Orthilia secunda*), metsäimarretta (*Gymnocarpium dryopteris*). Lahopuuta, myös kookasta, on jonkin verran. Muutamista sudenmarjoista (*Paris quadrifolia*) huolimatta lehtoisuus on keskiravinteista (kuvat 3.5 ja 3.6.). Kyseessä ei kuitenkaan ole luonnontilaisen kaltainen luontotyppi.

Tehtaan portin suunnassa on kaksi pienempää havupuuvaltaista metsikköä (kuviot 8 ja 9.). Mäntyjen joukossa on aidan kahta puolta kookkaitakin siperianlehtikuusia (*Larix sibirica*, kuvat 3.8, 3.9). Ne on istutettu, mutta sittemmin unohdettu muun puuston joukkoon. Osa suuremmista puista on ehkä kylväytynyt itsestään, koska puita on eri-ikäisiä. Karttaan on merkitty myös tien penkka ja niityn reuna, josta huomattiin lehtikuusen taimia. Pyörätien viereinen pieni kuvio 10 on ympäristöä nuorempaa, ruohoista havusekametsää, samoin liikenne- ja kaivualueiden väliin puristuksiin jääneet kuviot 11 ja 12. Pyörätien eteläpuolinen äskettäin aukaistu ja suljettu kaivanto, jolla kasvaa tyypillistä ruderaattilajistoa eli lajistoa, jota tavataan yleisesti mm. maanläjitysalueilla.

Kuva 3.2 Pienialainen kuusikko. Kuvio 3.

Kuva 3.3 Ruohoisen kangasmetsän pohjakasvillisuutta. Kuvio 2.

Kuva 3.4 Sekametsää ja kivikkoa. Kuvio 4.

Kuva 3.5 Keskiravinteista lehtoa, jossa mäntyjen alla pihlajaa, hieskoivua, tuomea ja metsäalvejuurta.

Kuva 3.6 Lehtomaisen metsän pohjakasvillisuutta: puna-ailakkia, oravanmarjaa, nuokkotalvikkia. Alueella vanha piikkiaita. Kuvio 6.

Kuva 3.7 Koivikkoa kuviolla 4. Sekä järeää raudus- että nuorta hieskoivua. Kuvio 4.

Kuva 3.8 Siperianlehtikuusia tehtaän alueella. Kuvio 8.

Kuva 3.9 Useita lehtikuusen taimia. Ks. Kartta 1.

Kuva 3.10 Kuvion 12 ruohoista havusekametsää pyörätieltä päin.

Kuva 3.11 sama metsikkö moottoritien puolelta

ELÄIMISTÖ

Alueella ei ole kosteikkoja eikä ojia, joten viitasammakoille ei ole sopivaa habitaattia. Liito-oravalle kuusikko voisi tarjota riittävän suuria suojaupuita, mutta metsikkö ei ole riittävän erirakenteinen. Suuria haapoja ei ole. Alue on valtateiden ja tehdasalueen eristämä. Liito-oravilla olisi kulkuyhteys lähinnä vain Pyykösjärven Hiltusenperän suuntaan.

LINNUSTO

Selvitysalueen linnusto on kartoitettu kahden laskentakerran perusteella 2.6.2020 ja 5.6.2020. Tulokset ovat taulukossa 1.

Laji	Suojelullinen asema			Parimäärä yhteensä
	EU dir	UHEX	KV	
Metsäkirvinen (<i>Anthus trivialis</i>)				2
Punarinta (<i>Erithacus rubecula</i>)				1
Räkättirastas (<i>Turdus pilaris</i>)				3
Punakylkirastas (<i>Turdus iliacus</i>)				4
Hernekerttu (<i>Sylvia curruca</i>)				1
Pajulintu (<i>Phylloscopus trochilus</i>)				11
Tiltalti (<i>Phylloscopus collybita</i>)				1
Hippiäinen (<i>Regulus regulus</i>)				2
Harmaasieppo (<i>Muscicapa striata</i>)				1
Sinihiirinen (<i>Cyanistes caeruleus</i> , syn. <i>Parus caeruleus</i>)				3
Harakka (<i>Pica pica</i>)		NT		1
Varis (<i>Corvus corone cornix</i>)				1
Peippo (<i>Fringilla coelebs</i>)				7
Viherpeippo (<i>Chloris chloris</i>)		EN		2
Vihervarpunen (<i>Spinus spinus</i> , syn. <i>Carduelis spinus</i>)				3
Yhteensä				43 paria
				15 lajia

Taulukko 1. Oulun Typpipuiston selvitysalueen linnusto vuonna 2020.

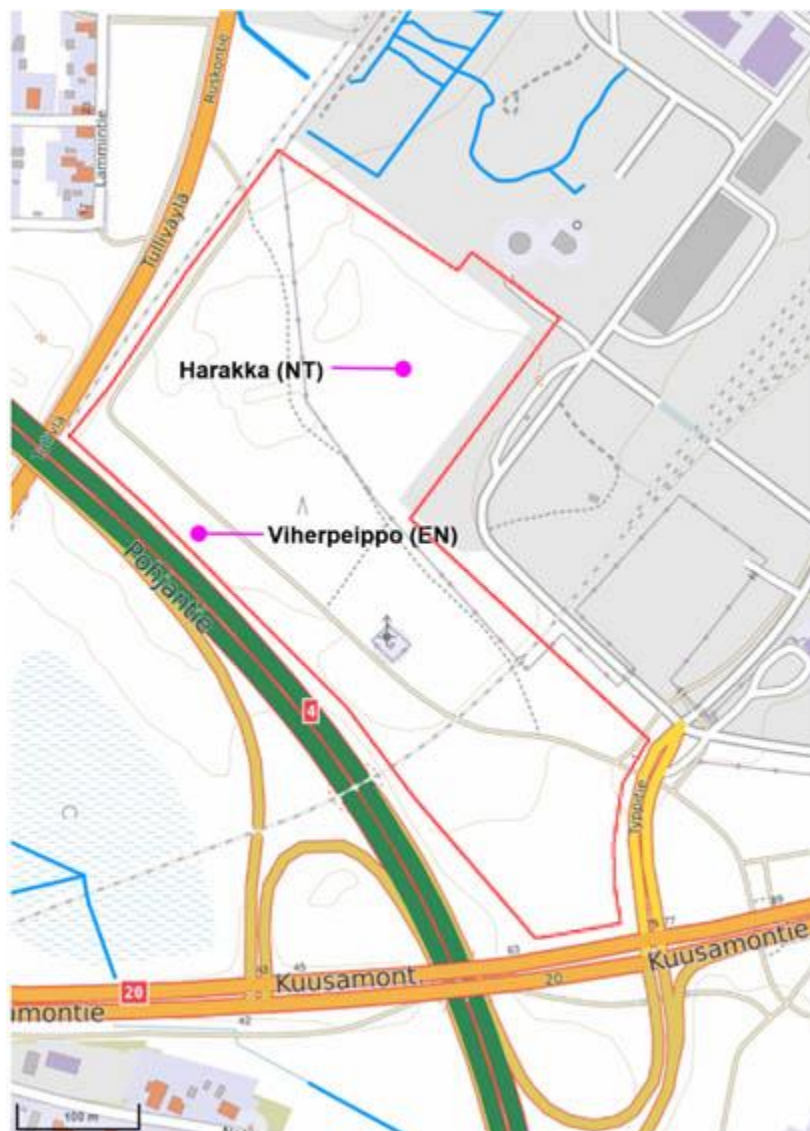
EU dir = Euroopan Unionin lintudirektiivin liitteen I laji
UHEX = Uhanalaiset lajit, Suomen punaisen kirjan 2019 lintulajit:
EN = uhanalainen laji, luokka erittäin uhanalainen
VU = uhanalainen laji, luokka vaarantunut

NT = uhanalainen laji, luokka silmälläpidettävä.
KV = Suomen kansainvälinen vastuulaji

Selvitysalueella havaittiin 15 lintulajia ja 43 lintuparia (330 paria/km²). Havaituista lajeista kahdella lajilla on suojelullinen asema ja niiden havaintopaikat ovat kuvassa 4.

Lintutiheys parimäärällä ilmoitettuna oli tavanomaisia alueita suurempi. Tosin kahden yleisimmän lajin, pajulinnun ja peipon, osuus koko lajimäärästä oli 42 % ja ne ovat lintulajistossamme muutenkin kaksi runsaslukuisinta lajia.

Selvitysalueella ei ole linnuston kannalta erityisen merkittäviä alueita. Viherpeippo (EN) on kulttuuriympäristöjä suosiva laji, joka pesii monenlaisissa metsissä. Selvitysalueella se lauloi Pohjantien ja sen itäpuolella olevassa melko kapeassa metsäkaistaleessa. Harakka (NT) pesii selvitysalueen itäosalla aitauksen sisällä, jossa on melko tiheää puustoa.

Kuva 4. Selvitysalueen pesivät lintulajit v. 2020, joilla on jokin suojelullinen asema.

Muutoin linnusto on tavanomaista havu- ja sekametsien linnustoa. Havaitut lajit esiintyivät varsin tasaisesti koko selvitysalueella. Sinitiaainen saattaa pesiä alueen kolopuissa, sillä alueella esiintyy eri-ikäistä koivua, paikoin runsaasti, ja haapaa, joissa voi olla esim. käpytikan tekemä kolo tai jokin sopiva muu kolopuu. Eteläosassa, teollisuusalueelle menevän rautatien eteläpuolella on kuusivaltaista sekametsää, jossa on myös useita lehtipuulajeja ja jonkin verran koivulahopuuta.

pötkelöinä ja yksittäisinä maapuina. Siellä tavattiin 13 lajia, mikä on hyvä tulos, kun huomioidaan metsäalueen melko pieni koko, sijainti monenlaisen rakennetun alueen ympäröimänä sekä Pohjantien ja Kuusamontien korvia huumaava meteli.

Linnuston kannalta olisi eduksi, jos alueella ei tehtäisi puuston hakkuita. Kaikenlainen metsän "siistiminen", eli alikasvoksen poistaminen tai harventaminen, sairaiden puiden poisto ja metsän harventaminen tasaväliseksi ja yksijaksoiseksi ei ole etenäkään metsälinnustolle eduksi. Alueella on paikoin monipuolinen lehtipuusto, jossa on myös isoja koivuja ja haapoja, mikä voi tuottaa linnustolle ja monelle muulle eläinlajille hyödyllistä kuolevaa ja kuollutta pysty- ja maapuuta.

MUU ELÄIMISTÖ

Oulun korkeudella esiintyy lähinnä vain pohjanlepakko ja todennäköisesti myös vesisiippa. Pohjanlepakolle sopivia talvehtimispaikkoja ei ole selvitysalueella. Joissain tapauksissa lepakko voi pystyä horrostamaan isossa puussa olevassa luonnonkolossa tai tikan tekemässä kolossa. Sen sijaan kesäajan päivehtimispaikkoja voi esiintyä siellä, missä on käpytikan tekemä kolo tai muu sopiva luonnonkolo. Selvitysalueella ei havaittu käpytikan tekemiä koloja tai muita luonnonkoloja.

Alueella elää papanahavaintojen perusteella ainakin rusakoita. Ne hyötyvät nuoresta lehtipuustosta usein myös kulttuuriympäristöjen tarjoamista ravintolähteistä.

MAAPERÄ

Maaperäkartan mukaan suunnittelualueen pohjoisosassa on hiekkamoreenialue. Muualla selvitysalueella ja sen lähistössä maaperä on karkeata hietaa.

Kuva 5. Maaperäkartta.

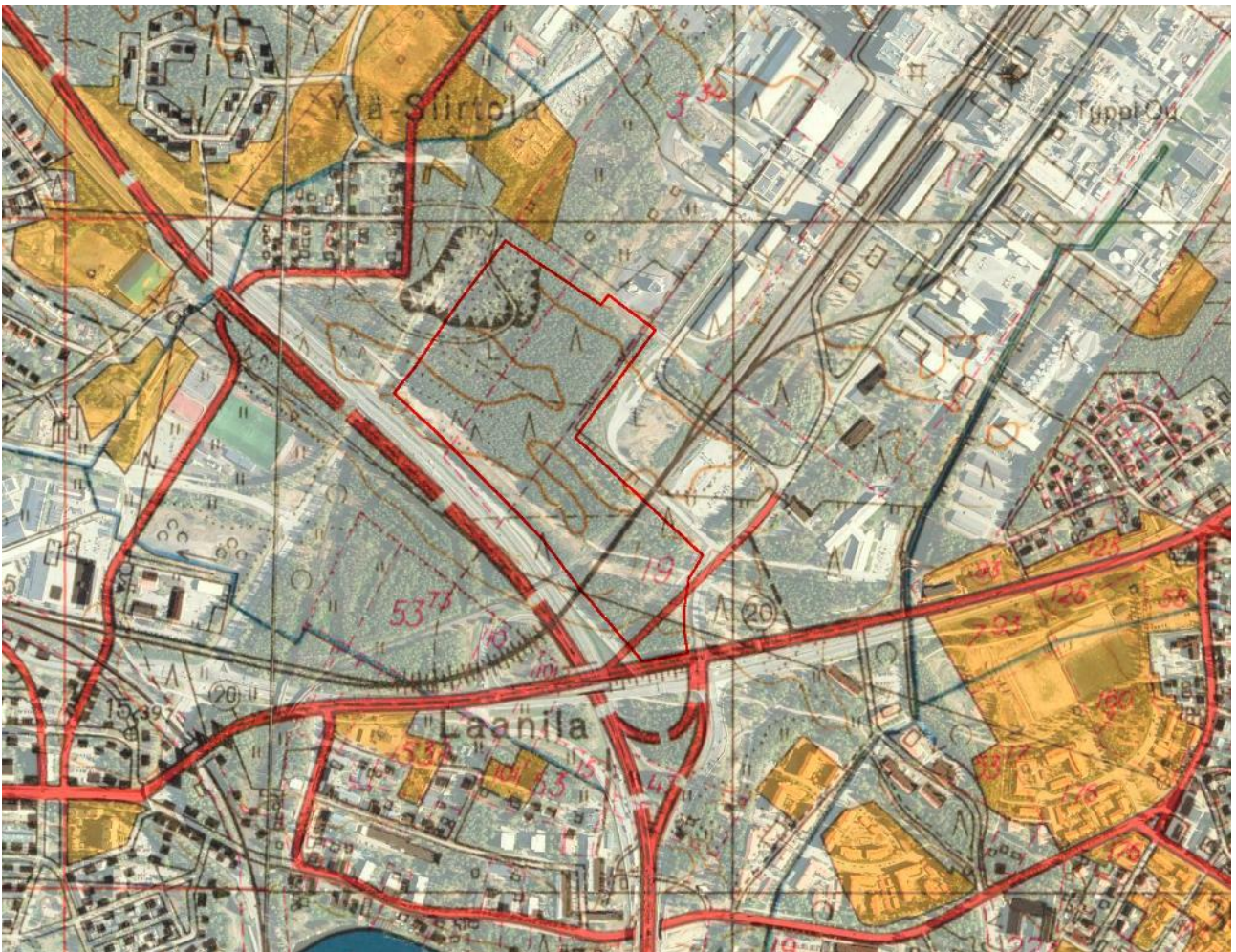
MAISEMA

Selvitysalueella ei sijaitse kulttuurihistoriallisesti tai maisemallisesti arvokkaita kohteita. Selvitysalue kuuluu Pohjois-Pohjanmaan jokiseudun ja rannikon maisema-alueeseen, jota rytmittävät kohtisuoraan kohti merta laskevat virrat ja jokilaaksoissa sijaitsevat, yleensä kapeat viljellyn maan vyöhykkeet.

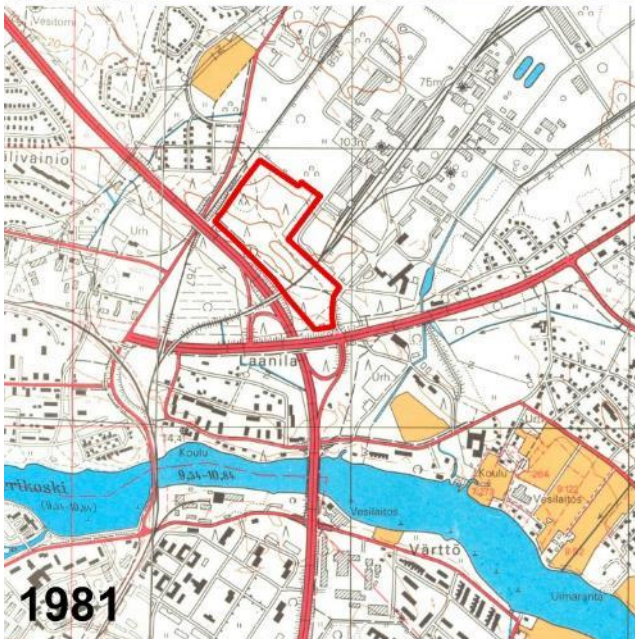
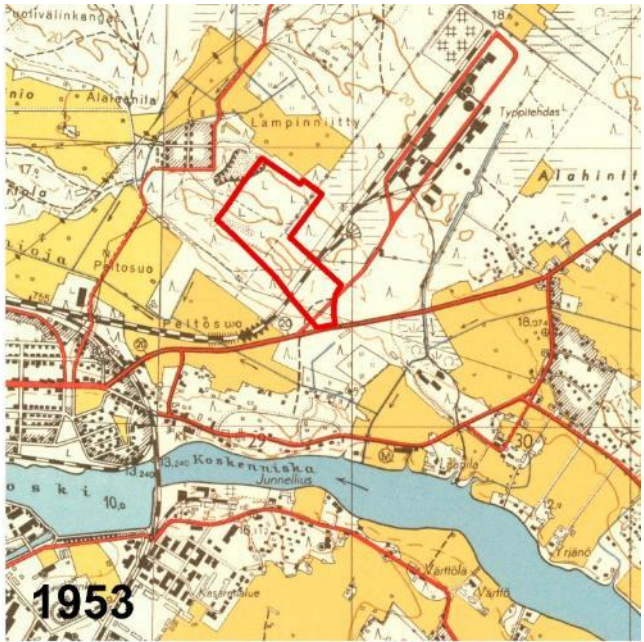
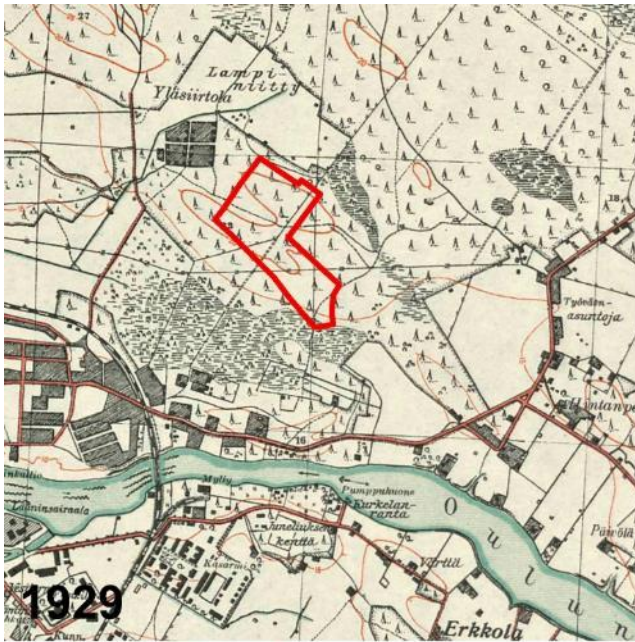
MAISEMAN VIIMEAIKAINEN KEHITTYMINEN

Selvitysalue on ollut mäen selänteen metsätalousaluetta, jota on 1929 kartan (kuva 7) mukaisesti reunustanut suot, niityt ja pellot. Alueen havumetsän halki on kulkenut polkuja, sähköjohto ja riukuaita. Alueen luoteisnurkassa on ollut 50- ja 60-luvuilla maa-ainesten ottoalue. Kuvassa 6 ottoalue on laajimmillaan. Ottoalue erottuu vielä maanpinnan muodoissa ja lehtipuuvaltaisesta metsäkuviosta. Alueen halki on 50-luvulla rakennettu rata sekä alueen eteläpuolelle Kuusamontie.

80-luvulle tultaessa alueelle on rakentunut kevyenliikenteen väylästä ja Kemiran teollisuusalueen liittymä on siirtynyt alueen koillispuolelle. Alueen ulkopuolella yhdyskuntarakenne on kehittynyt voimakkaasti liikenteen ja teollisuuden osalta. Lähialueille on muodostunut laajoja liikennealueita ja pohjoispuolella on rakentunut laaja Kemiran teollisuusalue. Tämän jälkeen alueella ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Kuva 6. Kuvassa on yhdistelmä kartasta vuodelta 1965 ja ilmakuvasta vuodelta 2020. Selvitysalueen rajausta on osoitettu punaisella viivalla. Karttakuvassa 1965 maa-ainesten ottoalue on ollut laajimmillaan.

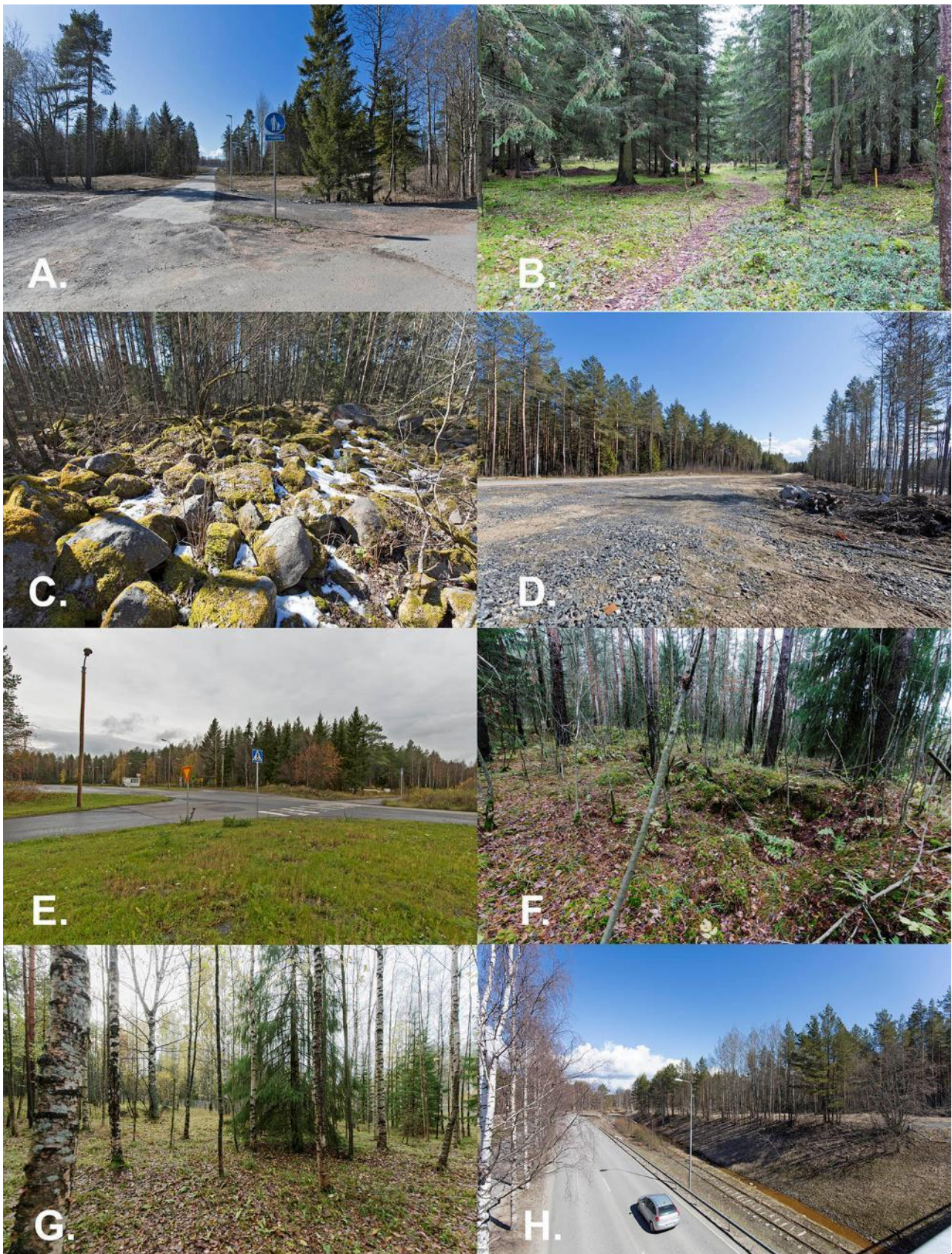
Kuva 7. Kuvasarjassa näkyy alueen kartat vuosilta 1929, 1953, 1981 ja 2020 vasemmalta ylhäältä oikealle lukien. Selvitysalueen raja on osoitettu punaisella viivalla.

MAISEMARAKENNE JA MAISEMAKUVA

Selvitysalue on suhteellisen yhtenäinen metsäalue, joka on osittain infrastruktuurin pirstoma. Teollisuusalueen aita rajoittaa sen virkistyskäyttöä ja kevyenliikenteen väylä sekä sen viereen rakennettu kunnallistekniikka ovat jakaneet eteläosan muusta kokonaisuudesta. Maiseman kannalta alue toimii liikennealueiden ja teollisuusalueen reunametsänä.

Kuva 8. Selvitysalueen rajausta ortokuvassa vuodelta 2020. Kuvan 9 kuvanottopaikat on merkitty punaisilla nuolilla. Punaisen nuolen kärki osoittaa kuvanottopaikan ja nuolen suunta kuvan suunnan.

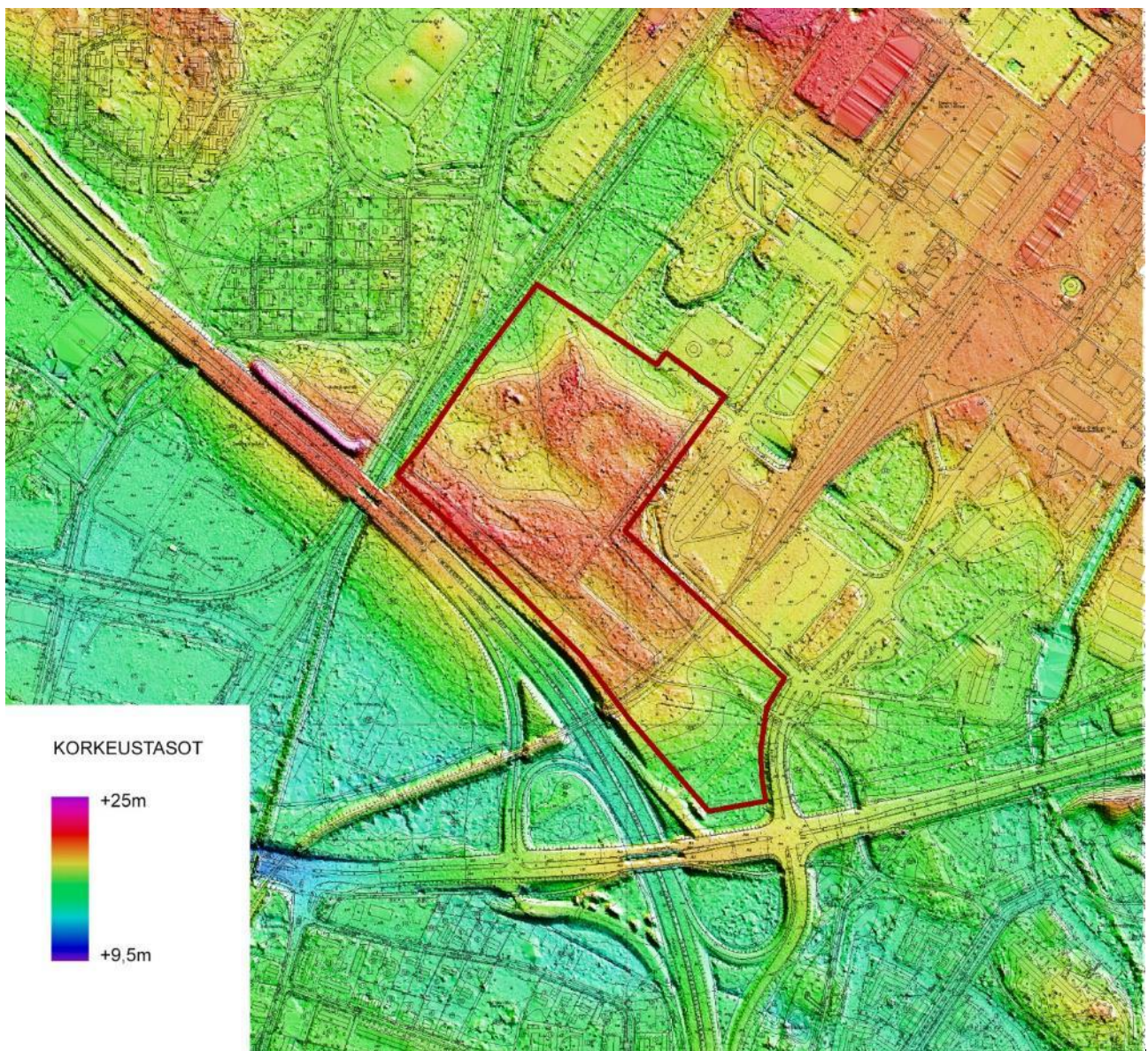

Kuva 9. Kuvia selvitysalueesta. Kirjaimet viittaavat kuvan 8 kuvanottoapaikkoihin.

MAASTONMUODOT

Selvitysalueen maanpinnan korkeustaso merenpinnasta on välillä +15 ja +23 metriä merenpinnan yläpuolella. Selvitysalue on suurimmalta osaltaan kivikkoista selännettä. Alueen pohjoisosassa on ollut maa-ainesten ottoa, jonka jäljet on kuitenkin tasoitettu todennäköisesti läjityksellä. Kevyenliikenteen väylän pohjoispuolella, selvitysalueen länsireunassa, on myös pieni pitkänomainen maa-ainesten oton alue, joka erottuu myös taimikkona kartasta 1965 (kuva 6). Alueelle on irtokivistä koostuva vyöhyke maa-ainesten ottoalueen reunoilla, joka näkyy kuvasta 10 pieninä kumpareina. Alueelle on läjitetty irtokiviä mahdollisesti maa-ainesten oton yhteydessä. Rakennuskivistä päätellen kiviä on tuotu jonkin verran myös ulkopuolelta. Selvitysalueen koillisosassa, selännealueen reunasta löytyy, todennäköisesti varusmiesten tekemiä, juoksuhautoja ja poteroita (kuva 9F, 10).

Kuvassa 10 näkyy maaston korkeustaso kasvu kylmistä väreistä lämpimin, tumman sinisen osoittaessa alimman tason. Maanpinta nousee sinisestä vihreän ja keltaisen kautta punaiseen, joka osoittaa kuvan korkeimman maanpinnan tason. Kuva on laadittu maanmittauslaitoksen laseraineiston pohjalta.

Kuva 10. Selvitysalueen sijainti maastonmuotojen suhteen. Maanpinnan korkeus on osoitettu korkeuskäyrillä ja väreillä sinisestä punaiseen.

VIHERALUEET

Selvitysalueen viheralueet ovat kaavallisesti suojaviheraluetta ja teollisuusaluetta. Asukkaat käyttävät aluetta myös lähivirkistysalueena. Kuvaparissa 14 on oikealla Uuden Oulun yleiskaava 2030 sekä sitä varten laadittu Vilmo, Oulun viheralueverkosto ja luonnon monimuotoisuus -raportti. Selvitysalueen rajausta näkyy kuvan keskellä punaisella.

Uuden Oulun yleiskaavassa 2030 sekä Vilmosta selvitysalue on osa Pohjantien suojaviheralueita, jotka jatkuvat Pohjantien suuntaisesti etelään ja luoteeseen. Selvitysalueen eteläpuolelle on myös liittymien yhteydessä muodostunut suhteellisen laaja teiden pilkkoma suojaviheralueiden kokonaisuus.

Selvitysalue liittyy ympäröivään viheraluejärjestelmään Pohjantien suojaviheralueiden ja ympäröivien puistoalueiden kautta. Puulajikuvasta 15 ja kuvasta 1 näkyy pienistä metsäsaarekkeista muodostuva verkkomainen kokonaisuus. Selvitysalueella on nykyisin voimakas viheryhteys pohjoiseen Ruskontien suuntaan Lampiniitynpuiston ja Muurahaispuiston suuntaan. Alueelta rakentuu myös viheryhteyttä, vaikkakin heikommin, Kuusamontien yli kaakkoon Lainlukijapuistoon ja Lautamiehenpuiston suuntaan.

Kuva 11. Ilmakuva Kuusamontien suunnasta pohjoiseen selvitysalueelle.

Toinen viheralueiden muodostama kokonaisuus rakentuu liikenteen suojaviheralueina toimivista Kanervapuistosta, Välipuistosta ja Nokkalanpuistosta. Nämä ovat jääneet Pohjantien liittymäjärjestelyiden ja ratojen pirstomiksi eikä niitä käytetä nykyisin lähivirkistykseen. Viheralueina niitä pirstovat voimakkaimmin leveämmät Pohjantie ja Kuusamontie. Teollisuusalueelle johtavat

radat toimivat nykyisellään yhdistävänä tekijänä puistojen välillä niiden vähäisen käytön takia. Mikäli radat poistuvat tulevaisuudessa käytöstä, niitä voitaisiin kehittää edelleen ekologisesta ja virkistyksestä näkökulmasta.

Selvitysalueen keskiosassa, teollisuusaluetta vasten, on istutettu pieni lehtikuusivaltainen metsäkuvio, joka on myös alkanut luontaisesti lisääntyä. Lehtikuuset näkyvät kuvan 11 etualalla keltaisina kuusilta vaikuttavina puina. Lehtikuuset tiputtavat ”havunsa” joka vuosi, minkä takia ne erottuvat keltaisina. Tämän takia lehtikuuset kestävät myös havupuita paremmin saasteita, mikä on saattanut osaltaan vaikuttaa valittuun puulajiin. Alueella on kuusta vain pieninä saarekkeina (kuva 15). Kuvassa 9B näkyy kuitenkin pieni idyllinen kuusivaltainen laaksomuodostelma, jonka pohjalla kulkee polku.

Alueen halki kulkee avoin hakattu linja kevyenliikenteen väylän vieressä kääntyen sitten radan suuntaisesti pitkin selvitysalueen luoteisreuna. Avoin linja on muodostunut uuden vesijohtoverkoston rakentamisen yhteydessä. Avoin hakattu alue on nykyisin maisemallinen häiriötekijä kevyenliikenteen väylän vieressä. Samalla se on ohentanut ja osittain katkonut Pohjantien maisemallisen reunametsän.

Kuva 12. Ilmakuva Ruskontien suunnasta kaakkoon selvitysalueelle.

LIIKENNEALUEIDEN MAISEMA

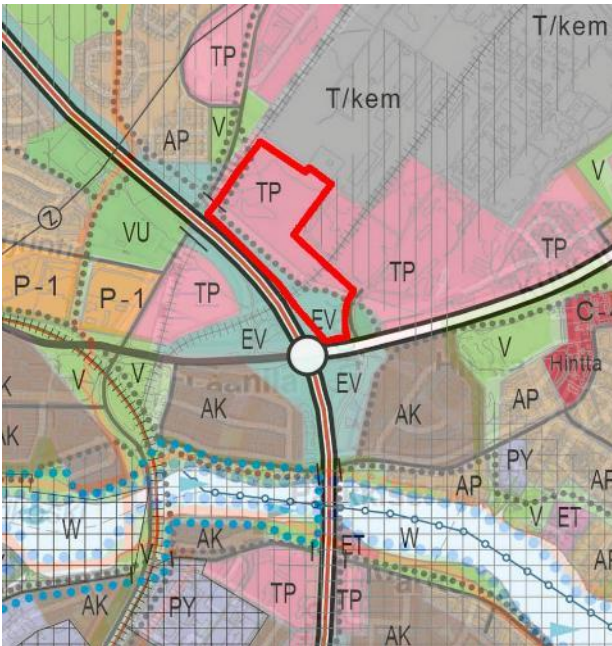
Selvitysalue rajautuu lounaassa Pohjantiehen noin 550 metrin ja kaakossa Kuusamontiehen noin 80 metrin pituudelta. Selvitysalue muodostaa tiemaisemassa metsäisen reunavyöhykkeen. Selvitysalueen läpi kulkee kevyenliikenteen väylä.

Pohjantien maiseman Oulujoen pohjoispuolella muodostavat moottoritie, liittymät, meluvallit ja niihin istutettu kasvillisuus sekä taustalla näkyvä puusto. Kuusamontien pienimuotoisempi tiemaisema Ruskon jälkeen koostuu pääosin puistomaisista meluvalleista, taajamasta ja taustalla näkyvistä metsistä. Selvitysalue näkyy Kuusamontielle Pohjantien liittymän kohdalla vain vähäisesti, eikä sillä ole merkittävää maisemallista vaikutusta Kuusamontien tiemaisemaan. Ruskontielle selvitysalueella on vähäisiä vaikutuksia, koska tie kaartaa pois päin ja radan ja tien reunapuusto heikentää näkymäyhteyttä.

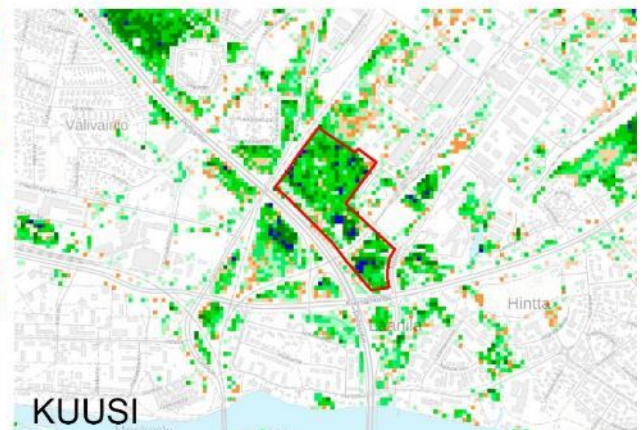
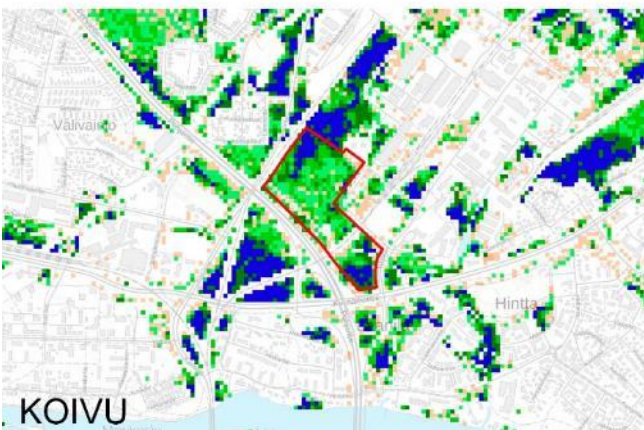
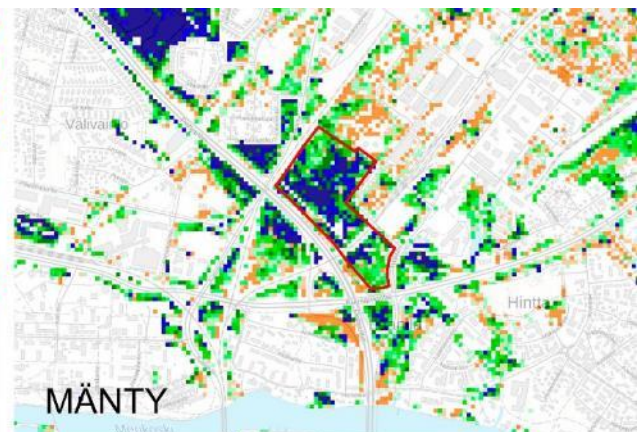
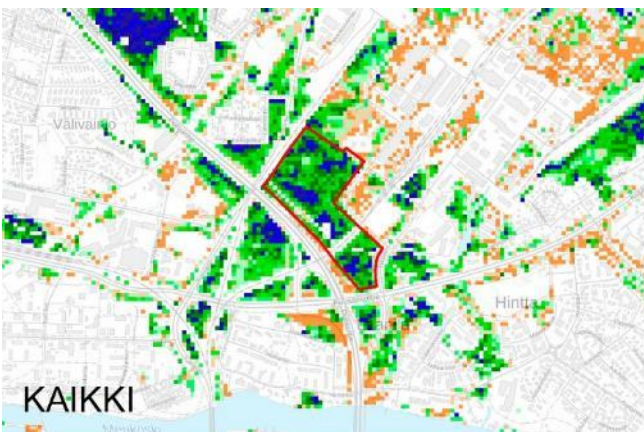
Pohjantien maiseman reunavyöhyke selvitysalueelle muodostuu tien reunaluiskasta ja sen yläpuolelle nousevasta puustosta (kuva 13). Pohjantien reunavyöhykkeen puusto on ohentunut uuden kunnallistekniikan rakentamisen seurauksena. Liikenteen havainnointikulma reunavyöhykkeeseen on alhaaltapäin Kuusamontien alituksessa nousten suunnittelualueen luoteisosassa maantasolle. Tieltä on kuitenkin havaittavissa reunametsän rikkonaisuus erityisesti lehdettömään vuodenaikaan, vaikkakin katselukulma lieventää jonkin verran vaikutusta. Kevyenliikenteen väylälle vieressä oleva avoin hakattu vyöhyke muodostaa selkeän maisemallisen haitan kevyenliikenteen käyttäjille koko selvitysalueen pituudelta. Alue tulisiikin maisemoida avoimeksi, puistoiseksi tai metsäiseksi (kuva 8, 9D ja 11).

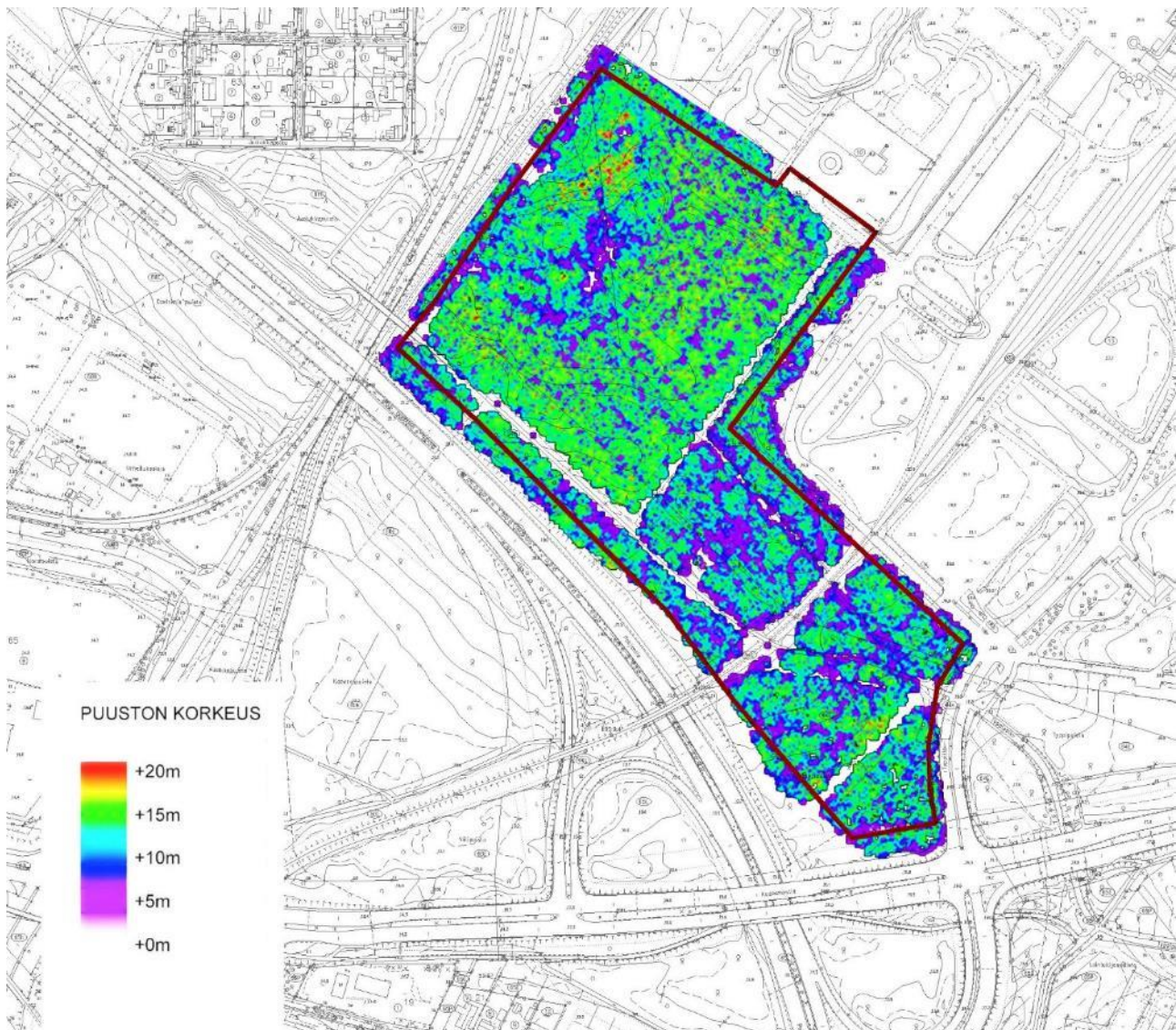
Kuva 13. Kahteen osaan jaettu panoraama pohjantien selvitysalueen muodostamasta reunametsästä rautatiesillan yli katsottuna.

Kuva 14. Vasemmalla ote Uuden Oulun yleiskaavasta 2030 ja oikealla ote Oulun viheralueverkosto ja luonnon monimuotoisuus (Vilmo) viheralueverkostosta. Selvitysalueen rajausta kuvan keskellä on osoitettu punaisella viivalla.

Kuva 15. Puulajien esiintyminen. Puulajin määrä kasvaa oranssista vihreän kautta siniseen. Selvitysalueen rajausta kuvan keskellä on osoitettu punaisella viivalla.

Kuva 16. Puuston korkeus.

YHTEENVETO JA SUOSITUKSET

LUONTO

Alueen metsät ovat ruohoisia kaupunkikangasmetsiä. Metsät ovat rehevöityneet verrattuna luonnontilaisiin kangasmaan metsiin. Mänty on pääpuulaji. Metsissä on sallitulla alueella jonkin verran polkuja, nuotiopaikka, maja ja kivissä kirjoituksia. Metsässä on sienestetty ja poimittu vattuja. Aita on ehjä. Erityisesti suljetulla alueella on myös eläinten, ehkä kauriiden polkuja. Metsä on toimiva tehtaan suojavyöhyke.

Alueelta ei havaittu uhanalaisia kasvilajeja, ei luonnonsuojelulain eikä vesilain tarkoittamia suojeltavia luontotyyppejä eikä uhanalaisia luontotyyppejä. Alueella ei ole myöskään metsälain tarkoittamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä.

Alueella ei ole kosteikkoja eikä ojia, joten viitasammakoille ei ole sopivaa habitaattia. Liito-oravalle kuusikko voisi tarjota riittävän suuria suojapuita, mutta metsikkö ei ole riittävän erirakenteinen. Suuria kolohaapoja ei ole. Alue on valtateiden ja tehdasalueen eristämä. Kulkuyhteys olisi lähinnä Pyykösjärven Hiltusenperän suuntaan. Tässä ei arvioida tehdasalueen mahdollisuuksia ylläpitää lepakkokantaa, mutta itse selvitysalueella ei ole pohjanlepakolle talvehtimis- eikä lisääntymispaikaksi soveltuvia rakennuksia. Päiväpiiloksi sopivia koloja on varmaan puissa ja kivikoissa. Lepakoiden ruokailupaikoiksi sopivia aukkoja, polkuja ja metsänreunoja alueella on.

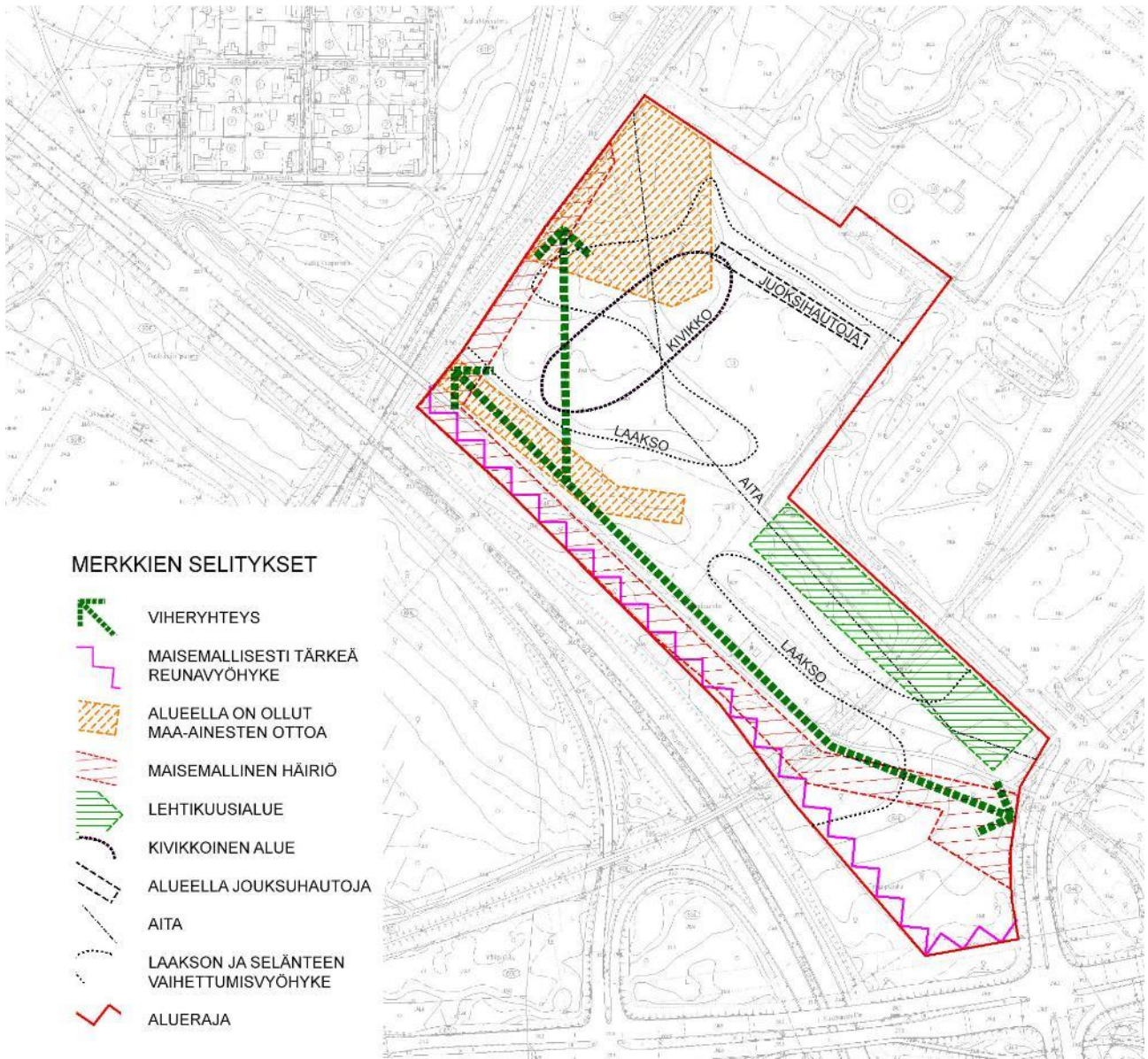
Linnustossa havaittiin sopivassa pesimäympäristössä yksi erittäin uhanalaiseksi luokiteltu laji (viherpeippo) ja yksi silmälläpidettävää lajia (harakka). Linnuston kannalta alueella ei ole erityisen merkittäviä elinympäristöjä.

Linnusto voi hyötyä alueesta lisääntymis- ja ruokailualueena, jos metsäaluetta säilytetään ja kehitetään eri-ikäisrakenteisena ja siellä annetaan kasvaa monipuolisesti isoja lehtipuita ja alikasvosta eikä sairaita tai kuolevia puita korjata pois joka paikasta. Alueen monimuotoinen ja paikoin isokokoinen lehtipuusto voi tuottaa tulevaisuudessa tärkeää lahoppuuta esimerkiksi monille lahoppuista hyötyville linnuille. Alueella on jo nyt jonkin verran lahoppuuta, mikä on ollut metsien käsittelyssä hyvä asia.

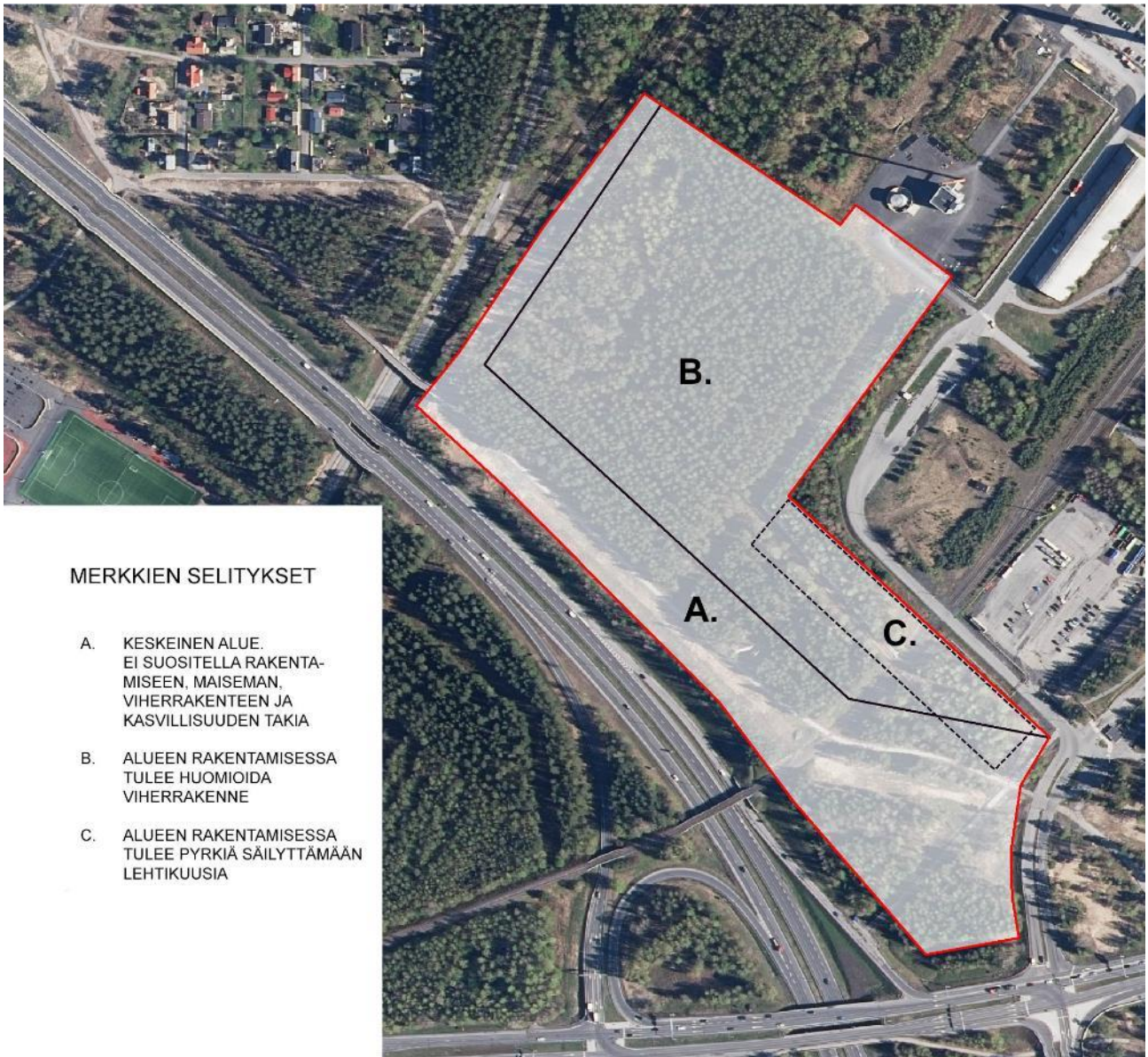
MAISEMA

Selvitysalueella ei ole maisemallisesti tai kulttuurillisesti arvokkaita inventoituja kohteita. Suurin osa alueesta on mäntyvaltaista sekametsää. Seudun viherrakenne on nykyisin liikennealueiden pirstoma. Alue toimii pääasiassa liikennealueiden, kuten Pohjantien ja kevyenliikenteen tien reunametsänä. Maisemallisesti tärkein alue on Pohjantien tiemaiseman reunametsä sekä kevyenliikenteen lähiympäristö. Kevyenliikenteen väylän vieressä kulkeva hakattu avoin alue on alueen merkittävin maisemallinen häiriötekijä.

Suosituksissa on painotettu luontoarvoja, maisemaa, liikennealueiden ympäristöä ja viherverkoston toimivuutta. Alueelta on huomioitu myös lehtikuusia sisältävä alue, jossa lehtikuusia tulisi säilyttää osana paikallista historiaa.

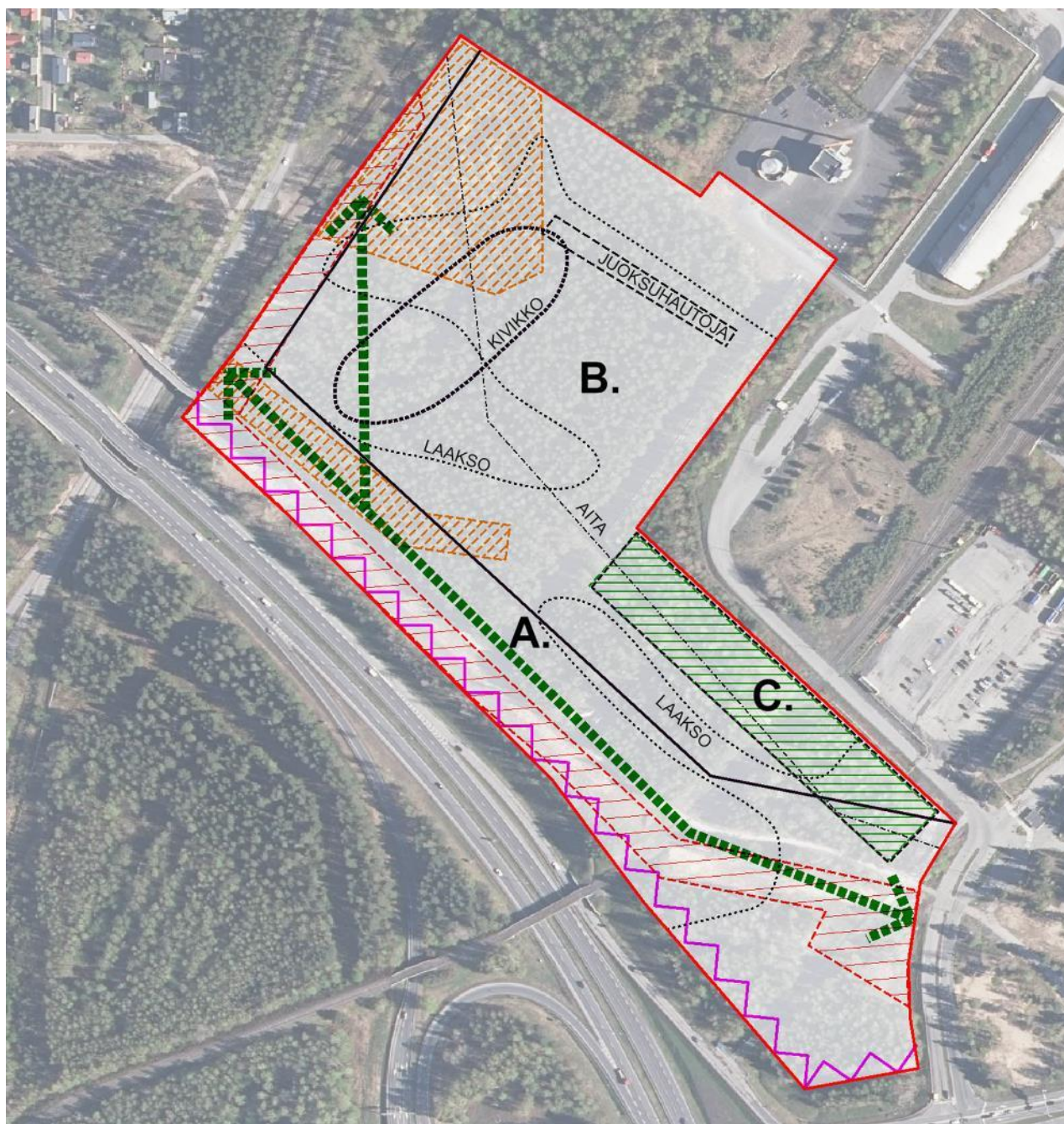
Kuva 16. Analyysin yhdistelmäkartta.

MERKKIEN SELITYKSET

- A. KESKEINEN ALUE.
EI SUOSITELLA RAKENTAMISEEN, MAISEMAN, VIHERRAKENTEEN JA KASVILLISUUDEN TAKIA
- B. ALUEEN RAKENTAMISESSA TULEE HUOMIOIDA VIHERRAKENNE
- C. ALUEEN RAKENTAMISESSA TULEE PYRKIÄ SÄILYTTÄMÄÄN LEHTIKUUSIA

Kuva 17. Suositukset.

MERKKIEN SELITYKSET

	VIHERYHTEYS		KIVIKKOKINEN ALUE
	MAISEMALLISESTI TÄRKEÄ REUNAVYÖHYKE		ALUERAJA
	ALUEELLA ON OLLUT MAA-AINESTEN OTTOA		AITA
	MAISEMALLINEN HÄIRIÖ		LAAKSON JA SELÄNTEEN VAIHETTUMISVYÖHYKE
	LEHTIKUUSIALUE		SELVITYSALUEEN RAJA

SUOSITUKSET MAANKÄYTÖLLE

- A. KESKEINEN VIHERALUE. EI SUOSITELLA RAKENTAMISEEN, MAISEMAN, VIHERRAKENTEEN JA KASVILLISUUDEN TAKIA
- B. ALUEEN RAKENTAMISESSA TULEE HUOMIOIDA VIHERRAKENNE
- C. ALUEEN RAKENTAMISESSA TULEE PYRKIÄ SÄILYTTÄMÄÄN LEHTIKUUSIA

Kuva 18. Analyysin ja suositusten yhdistelmäkartta.